

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio). Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Majala, J. & Hjulberg, M. 2021. Lapsiperheissä vallitsee puhumattomuuden kulttuuri. Lapin Kansa 19.6.2021, 33.

Lapsiperheissä vallitsee puhumattomuuden kulttuuri

NÄKÖKULMA

Teimme kyselyn Meri-Lapin alueen nuorille toukokuussa 2020 ja 2021. Vuosi sitten kartoitettiin korona-ajan vaikutuksia yli 15-vuotiaiden arkeen, vastaajia oli 107. Keväällä kartoitettiin saman ikäryhmän kuulumisia ja hyvinvointia. Kyselyyn vastasi 144 nuorta.

Kyselyiden perusteella korona-aika on lisännyt perheiden yhdessäoloa, joka aiemmin tehtyjen tutkimusten mukaan on ollut vähäistä.

Tosin 2020 kyselyn mukaan osa nuorista koki yhä perheen yhteisen tekemisen vähäiseksi.

VUOSI SITTEN nuoret nostivat aikuisilta ja vanhemmilta saadun tuen tai sen puuttumisen esimerkiksi opiskeluun liittyen vahvasti esille. Keväällä he nostivat yhä esiin vanhempien tuen ja kannustuksen tarpeen opiskelussa.

Näkykö tässä korona-ajan vaikutus vai onko tämä toive, jota nuoret muutoinkin toivovat vanhemmiltaan?

Tuen ja kannustuksen merkitys nuorille sekä heitä kohtaan osoitettu ymmärrys on hyväksynnän antamista ja aitoa läsnäoloa.

Kyselyn perusteella osa nuorista oli kokenut vanhempien taholta toisiinsa vertaamista, mitätöintiä, nimittelyä ja kohtuuttomia vaatimuksia. Nämä liittyvät arkipäivän tilanteisiin.

Nuorten vastauksissa nousi esille perheen ja läheisten merkitys hyvinvointia tukevinä asioina. He kertoivat mielipahaa ja stressiä aiheuttavista kotitilanteista, kuten vanhempien välisistä riidoista sekä vanhempien ja nuorten välisiin suhteisiin liittyvistä asioista.

Nuoret olivat huolissaan perheiden heikosta taloustilanteesta sekä terveyteen, erityisesti psykiseen hyvinvointiin ja avun saantiin liittyvistä ongelmista.

PERHEENJÄSENTEN väliset konfliktitilanteet lisääntyvät lasten tullessa murrosikään. Yleisesti ajatellaan, että ne vähenevät murrosiän helpottaessa, mutta tutkimusten mukaan tilanteet muuttuvat haasteellisemmaksi.

Kevään 2021 kyselyn mukaan osa nuorista koki voivansa keskustella itselle tärkeistä asioista vanhempiensa kanssa. Hyvä, avoin vuorovaikutusilmapiiri kotona on tärkeä, sillä se mahdollistaa nuorelle tilanteita, joissa hän voi kokeilla rajojaan, etsiä identiteettiään ja harjoitella vanhempiensa tai huoltajiensa kanssa hankalista tilanteista selviämistä. Tämä velvoittaa vanhemmat aktiiviseen kanssakäymiseen nuorten kanssa.

Positiivinen vuorovaikutus pitää sisällään luottamuksen ja avoimuuden. Vastakohtana on negatiivinen vuorovaikutus, joka viittaa varautuneisuuteen, epäluottamukseen ja asioiden salailuun. Hyvin toimiva kommunikaatio vanhempien ja nuorten välillä edellyttää vakaata perustaa. Tämä tarkoittaa emotionaalista turvaa, jossa nuorella on mahdollista ilmaista pahaa mieltä. Osa nuorista kertoi haluavansa suojella vanhempiaan jättämällä kertomatta joitakin asioitaan.

PERHEISSÄ käyty keskustelu voidaan jaotella jokapäiväisestä arkielämästä käytyyn keskusteluun, tunteiden ilmaisemiseen ja perheenjäsenten keskinäisten ristiriitojen selvittelyyn.

On tärkeää, että jäsenet pystyvät ilmaisemaan toisilleen tunteitaan ja kertomaan tarpeistaan. Se auttaa selviytymään stressistä ja ratkomaan arkipäivän ongelmia.

Kyselyn perusteella osa nuorista oli kokenut vanhempien taholta toisiinsa vertaamista, mitätöintiä, nimittelyä ja kohtuuttomia vaatimuksia. Nämä liittyvät arkipäivän tilanteisiin.

Ristiriitoja nuorten ja vanhempien vuorovaikutukseen toi kyselyn mukaan yhteydenpidon vähyysetä vanhempaan tai tämän uusi puoliso, joka estää yhteydenpidon.

Nuorten kokemuksena oli jopa puheytyden puuttuminen tai siinä oli isoja ongelmia, mikä näkyi erimielisyytenä nuorille tärkeistä asioista.

VASTAUSTEN perusteella voidaan joidenkin perheiden osalta käyttää termiä puhumattomuuden kulttuuri.

He kertoivat mielipahaa ja stressiä aiheuttavista kotitilanteista, kuten vanhempien välisistä riidoista sekä vanhempien ja nuorten välisiin suhteisiin liittyvistä asioista.

Perheet ovat olleet melkoisessa muutoksessa ja turvallisen pohjan luominen lapselle ja nuorelle voi olla entistä haastavampaa. Mahdollisen perhemuutoksen keskellä eläminen voi vaikuttaa siihen, kuinka avoimena ja eteenpäin vievänä perheenjäsenten välinen vuorovaikutus nähdään. Uusio-perheissä nuorten kokema asema voi olla ristiriitainen ja asema tärkeänä perheenjäsenenä ei ole välttämättä nuorelle itsestäänselvyys.

Kyselyssä tuli esille, että jotkut nuoret eivät ole missään tekemisessä toisen vanhemman kanssa. Tämä heijastui vastauksissa jopa katkeruutena.

Nuoret kertoivat, että he eivät ole tulleet hyväksytyksi toisen vanhemman uudessa perheessä, jolloin nuorille oli syntynyt kokemus eriarvoisuudesta.

Lopuksi pari nuoren kommenttia. "En koe olevani yhtä tärkeä isäni perheelle kuin hänet toinen perheensä." "Hyvät välit, meidän perhearki toimii hyvin, vaikka vanhempani ovatkin eronneet. He ovat hyvissä väleissä ja molemmat tukevat minua ja viihdyn kotona."

JOHANNA MAJALA

lehtori

MERJA HJULBERG

lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu, Yhtymäpinnassa nuori-hanke